

IURIS

INTER GENTES LIBERAS

CONTROVERSI

SPECIMEN,

DISCEPTATIONI PROPOSITUM

IN REGIIS SCHOLIS

Secundum

DIVI ISIDORI AGRICOLAE

AEDES,

AB EMMANUELE LORIERI,

prudentialiae publicae auditore,

SUB JOACHIMO MARIN ET MENDOZA,

IUR. NAT. ET GENT. PROF. REG.

Die *xxi* mensis Decembris vespere hora *iii*.



MATRITI *Cl* *l* *ccc* *LXXIV*.

TYPIS EMMANUELIS MARTINI.
SUPERIORUM PERMISSU.

IURIS

INTER GENTES LIBERAS

CONTROVERSI

SPECIMEN

DISCEPTATIONI PROPOSITUM

IN REGIIS SCHOLIS

Secundum

DIVI ISIDORI AGRICOLAE

AEDIS

AB EMMANUELLE FORSTERO

prudential publicae auditoris

SUB JOACHIMO MARIA ET MENDOZA

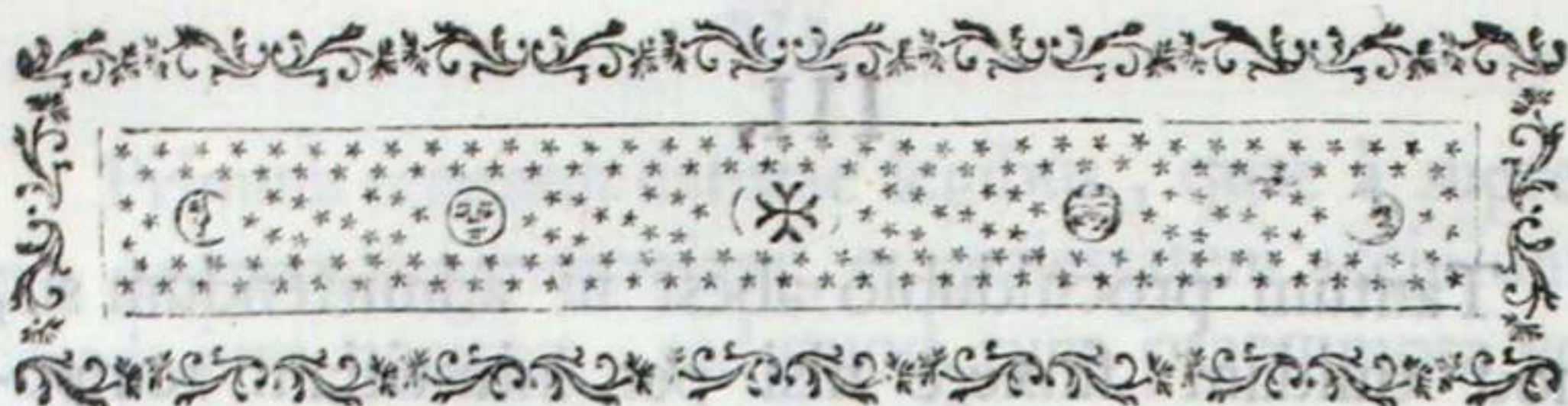
IUR. NAT. ET GENT. PROF. REG.

Die xxi mensis Decembris vespere hora iii



MATRITI MDCCC LXXIV.

Typis EMMANUELIS MARTINI
SUPERIORUM PERMISSU.



IUS GENTIUM.

I.



UOD olim in somniis Scipioni traditum dicitur, nihil nempe esse Principi Deo, qui omnem hunc mundum regit, quod quidem in terris fiat acceptius, quam concilia, coetusque hominum iure sociati, quae Civitates appellantur, et veritas, et ratio ipsa convincit. Ita enim communi consensu placuit status civilis humano generi, ut vix ulla hodie reperitur gens tam barbara, apud quam non aliquod saltem sit Civitatis, vel reipublicae simulacrum.

II.

Nec aliter de salute sua plenius consuli potuisse provident; quandoquidem vera illa respublica, ex qua non exulat iustitia, duplex arctissimum simul atque optimum continet incolumitatis vinculum, tum inter cives, et ipsos Rectores, tum Rectorum erga se invicem.

III.

Tantum proculdubio abest ut admittendum sit, quod quidam finxere nisi per iniustitiam rempublicam stare, augerique non posse, ut ubi nulla sit vera iustitia, nec hominum coetus iuris consensu sociatus, nec populus esse possit.

IV.

Rectores Civitatum summi, liberique quod nati sunt, intra iuris, et fidei modum populos suae curae commissos regunt, et invicem reguntur ipsi. Nam si nulla est communitas, quae sine iure conservari queat, tanto melius iuris vinculo indigebit, quae genus humanum, aut populos complures inter se colligat.

V.

Sempiternus mundi effector, molitorque Deus, ceu omnibus ex aequo parens, cum eandem universis dedisset originem, naturalem inter ipsos societatem instituit, atque cognationem. Quae legibus etiam continetur, non in aere, aut tabulis, sed in sensibus, animisque singulorum scriptis; nam nisi ad omne verum caecutiant, solo naturae ductu in eas consentire moratiores merito praesumuntur.

Primum tenentur naturae legibus , quae à supremo Auctore sanctimoniam , et maiestatem accipiunt, deinde iure positivo , sed quod tum praesumpta voluntate , tum pactis , aut moribus constat.

VII.

Adversus haec ne quis vim faciat , duo sunt inter summi fastigii viros delecti seduli custodes, sua cuiusque conscientia , et fama sive existimatio aliena. Nam quorum sunt manifesta facinora , et consentiente bonorum iudicio damnantur , et ipsorum animi sententia nullatenus absolvuntur.

VIII.

Cum igitur tam late pateat , quae omnes homines maxima tenet iuris communio , ut in re dispersa , atque infinita nihil aliud efficere possumus, quam ut ratione quadam , et distributione veluti sub uno adspectu simplicissima ponantur. Primo loco de republica constituenda agemus , ut ius rectorium quo ipsa moderatur , quodque sit hoc, quod rempublicam dicimus , introspeciamus : constituta demum iam vero republica , quae leges sint , iuris Gentium nomine vocatae , quae ipsas inter se ex aequo componit , gravior , et latior disputationis pars altera consequitur.

De Republica constituenda.

IX.

Civitatis, vel reipublicae nomine cum utimur, de corpore morali nobis est sermo. Tria utpote à philosophis antiquis, et iureconsultis tradita sunt corporum genera, naturale, artificiale, et morale. Ex quibus Civitas, vel respublica corpus morale, vel persona moralis dicitur: per quam intelligimus insignem hominum multitudinem sub communi imperante securitatis suae causa certis legibus consociatam, et nulli alii mortalium obnoxiam.

X.

Mirum quantum à familia, vicis, pagis, oppido, urbe, praefectura, vel provincia distat: hae namque partes, et exordia sunt, quibus sensim iunctis magnum illud corpus exurgit.

XI.

Nam ut progrediamur à prima illa origine societatis ad eam, quae latissime patet omnium inter omnes, infinitos prope gradus, et conversiones reperiemus. Prima societas, quae est viri, et uxoris,

omnium antiquissima putatur : tum liberorum conjunctionio paulum à prima discedit. Deinde fratrum inter ipsos, post agnationes, et gentilium sequuntur affinitates, et nova connubia, ex quibus plures propinqui ab agnatis gentilitate distincti : qui omnes cum iisdem tectis capi non possint, in alias domus emigrant, quibus sunt res, rationesque distinctae. Cum vero ab affinitatis conjunctione discesseris, proxima est amicorum virtute parata societas, tum vicinorum, qui propagata sobole in plures vicinias coniunctis aedificiis coalescunt, unde forte vici, et pagi. Post paullo aucta iam vicorum multitudine oppida successere, et quò tutiores essent, moenibus circumseptae urbes. Neque hìc demum substiterè mortalium primi, nam pluriam urbium, et oppidorum multitudine succrescente, alia iuris societas amplior est coniuncta, quae praefectura, vel provincia, principatus, aut dynastia appellatur; et hos omnes respública, aut si mavis civitas, populus, seu gens (nam sub his nominibus idem significari in usu est) veluti genus complectitur.

XII.

Cum itaque respública sit, uti diximus, sub uno vel eodem imperio subiecta multitudo, à familia, et aliis ceteris, quae Civitatis quaedam quasi imagines sunt, vel maxime differt. Civium illa coetu constat, et civis est quicumque communi modo

li-

libertate fruitur , et imperii tutela. Quae cuius-
modi sit , ex ipsa temperatione , et ex optima
Civitatis disciplina innotescet.

XIII.

Gens in primis se conservare obligatur , ac prop-
terea omne periculum interitus avertere , quaeque
eam imperfectiorem reddere possunt arcere quam
longissime.

XIV.

Singuli obligantur universis ad bonum com-
mune promovendum , et universi singulis ad pa-
randa vitae adiumenta necessaria , ut tranquille , et
secure degant.

XV.

Ideo Gens imperium civile, seu publicum exercet,
(atque adeo ius ea decernendi , quaecumque ad bo-
num , et Civitatis finem valere videantur.

XVI.

Quantum vero iuris Genti inest , id ipsum tri-
buitur rectori Civitatis , utpote Gentem reprae-
sentat ; quaeque munera à Civitate erant exigenda,
omnia ex asse expleturum in se recepit.

XVII.

XVII.

Praeclarae totius procurationis partes trifariam scindimus. Primo loco circumspicienda sunt illi media, quae ad vitam commode tolerandam quam maxime faciunt: nam si fortunae omnia committat, damno suo tantum sapiet. Quantocius igitur Gentem, et regionem universam probe internoscere gestiet, ut sit tantus civium numerus, qui bono communi Civitatis promovendo, et adversus insultus hostiles sufficient.

XVIII.

Cum autem in aliquo vitae genere desint tales, quarum opera, ac studio indiget Civitas, nulla mora aliunde civitate donati arcescuntur, dum incolae interea, quos alit noxios, et vagabundos, pellet, ni labore, et industria victitent.

XIX.

Hinc in varias artes, et rei rusticae intenta multitudo ubertatem, quae non ubivis reedit, industria pensat. Ac propterea illi enitendum erit ut operae, et agricultura perlate diffluant. Nec praetereunda commercia, quae maxima cura, et studio alta, quanto sint rebus urbanis adiumento, abunde testatur parva Civitas, quae solo exili, et sterili enixa, mag-

na ceteroquin imperia opulencia, et gloria coaequavit.

XX.

Altera prudentiae reatricis pars ulterius pergit, ut rempublicam quanta possit felicitate, et perfectione reddat beatiorem. Quò in primis tendit optima iuventutis educatio; serendi quippe sunt boni mores, cum omnia non scriptis sanciantur. Ita qui ab initio virtutis semina instillavit, satis callidus, satisque prudens de futuro est, quia recte instituti cives, erga Deum, erga se, et erga alios necessaria officia persolvent.

XXI.

Cum virtute doctrina sororio vinculo copulatur, si solertia, et ingenio praestantes viri iuventur: alias omnis interclusa via, ut scientiae, et artes quantum datur nova in dies capiant incrementa.

XXII.

Verum cum non omnes è meliore luto ficti prodierint, virtuti parum erit consultum, nec reipublicae suus constabit ordo, nisi satis iustitia valeat, cuius vero cum cultus viguerit, alia omnia in proclivi erunt.

XXIII.

Legibus salutaribus hoc efficiet, quamvis legum
haud

haud pauci vim ellidere certant; sed vindices integri cooptantur magistratus, et iudices, poenis etiam, quae acriora vincula sunt, leges sanciantur.

XXIV.

Maximum postremo bonum patriae peperere qui erga merita aequi praemiorum aestimatores sunt, ea plerumque cives impulere ad praeclariora quaeque edenda.

XXV.

Tandem et tertio loco de securitate cavere debet rector, nam nisi freti, et muniti iure suo fruantur cives, frustra aliorum parata esset adiunctio.

XXVI.

Ita operam dabit ut vi externae resistere possit, quò se, suasque res adversus alias Gentes defendat, nec non ius suum, cum alia tribuere deneget, vi consequatur.

XXVII.

Quae Gentis potentia dicitur, triplici ex capite fluit, multitudine hominum, qui militiae munera exercere valeant, rei militaris virtute, et divitiis: quae omnia si pro virili augere negligat,

nae ille iustas dabit impotentiae poenas.

XXVIII.

Potentia alia est offensiva, alia defensiva, quaedam absoluta, relativa alia.

XXIX.

Haec generatim dicta ad omnem rempublicam pertinent, ceterum quantum pateat publica ipsius potestas, et in quos eius exserat vires, à duplici ratione, sub qua hominum multitudo considerari potest, dignoscitur. Aut multae familiae, vel homines multi in unum corpus morale, quod Gens, seu Civitas dicitur, coaluere, aut segreges, et intervallo disiunctae vitam agunt: alia utpote et alia est bino intuitu iuris acquisitio.

XXX.

Cum familiae segreges in regione quadam sedes figunt, inibi imperium civile non habent, fundos privatos, quos occuparunt, possident, sed loca cetera vacua res nullius sunt, seu in comunione primaeva adhuc relictas manent.

XXXI.

Cum vero sedem fixam non habuerint, sed

(II)

per incultas solitudines dispalatae errant, fundi, qui ipsarum usui inservire possunt, et in quibus animum utendi satis superque produnt, in communione mixta permanent, et dum in ea sunt alios excludent, neutiquam tamen imperio fruuntur.

XXXII.

Contra in Gente civiliter consociata, nam cum regionem subit, omnis terra, et quae in ea sunt, cum imperio, et dominio occupata putantur.

XXXIII.

Propterea ex quo familiae in quadam regione seorsim degentes in civilem societatem coiri statuunt, etsi dominium antea per fundos tantum habebant, tunc primum domini additamentum imperium coniunctim obtinent.

XXXIV.

Nec privatus, nec familiae dum insulam, aut loca inhabitata occupant, cum imperio, et summa potestate capessunt.

XXXV.

Mare vastum, cum per se occupabile non sit, nulla Gens dominio suo subiicere valet.

XXXVI.

Partes vero maris à Gentibus, quae idem accolunt, occupantur quousque dominium in iisdem tueri possint; idem dicimus de sinibus, et fretis.

XXXVII.

Imperium maris sine dominio acquiri potest, et cum ita fit, usus maris communis est.

XXXVIII.

Omnia loca, terrae, insulae, et partes maris dominio Gentis subiectae, quantocumque intervallo distent, ad territorium Gentis pertinent, et rector Civitatis, quatenus Gens dominium habet, dominus regionis appellatur.

XXXIX.

Domino regionis in suo territorio indita est potestas legislativa, ac proinde qui in terris, locis, partibus maris illius territorii versantur, eiusdem legibus subsunt, et in illis ferre leges poterit, prout è re Civitatis visum.

XL.

Perēgrini quamdiu in alieno territorio commo-
rantur veluti cives temporarii sunt, et eorum
actiones legibus loci subiacent.

XLI.

Successio in bonis territorii, etsi bona ab ex-
teris possideantur, iuxta leges loci ubi sita sunt di-
finienda.

XLII.

Sed actus peregrini, qui territorium nullatē-
nus respiciunt, ex iure illorum patrio reguntur.

XLIII.

Ius possidendi bona in territorio à Principis
arbitrio pendet, neutiquam tamen succedendi, aut
dominium adipiscendi perpetua facultas.

XLIV.

Hactenus iuris publici fontes praecipuos retexi-
mus, quibus respúblicae ad optimum, et suum fi-
nem in civitate obtinendum utuntur: superest quo-
modo erga alias officium suum peragere debeant,
ut deinceps expendamus.

De Iure inter Gentes publico.

XLV.

Perversa nonnunquam veteres invaserat opinio in exteros nulla officiorum ratione quemque teneri, sed uti hostes esse habendos, qui procul à Civitate aberant. Hostis, et peregrinus nomine tenus diversi, re tamen pro iisdem habebantur. Unde factum ut plura, quae iure naturae praescripta erant, pactis, et foederibus sibi praestari curabant, non dolis, neque fraudibus agere, non laedere, nec ius auferre. Iam diu tamen vero salubrior, et aequior lux affulsit inter Gentes, ac praesertim in nobilissima hac orbis parte Europa, quae quasi maxima respublica, bono generis humani consociata, duobus iam inde saeculis praeterito, et decurrente conspicitur. Ideo ius hoc publicum Gentium appellare maluimus, quo florentissimus status magnae Civitatis continetur. Earum enim, quae melioris Europae partis cultum sequuntur, unaquaeque Gens nedum alias sibi invisas non habet, sed communem generis humani societatem, à Deo O. M. constitutam, omni beneficentia, liberalitate, bonitate, et iustitia colere certant. Quandoquidem vero maxime non tantum interest officia quaedam inter Gentes coli, ut pax, et tranquillitas servetur, sed

sum-

summo iure, et stricta iustitia ad ea peragenda non
nunquam obligantur.

XLVI.

Gens enim unaquaelibet ius suum tribuere alteri
debet, et simul cavere ne aliam vere offendat,
atque ita iustitiam inter se colere.

XLVII.

Si cui contra dolus, et malitia fide cariora sunt,
ceterae ius habent se vi defendendi, aut non pa-
tiendi ut altera ius suum sibi auferat. Reliqua ipsis
etiam est facta potestas alteram vi persequendi, ut
quod sibi tribuere non vult, adigat ad tribuendum.

XLVIII.

Immo ius puniendi in laedentem omnibus asse-
rimus.

XLIX.

Et quemadmodum ipsae pro sua salute, et pro
civium suorum securitate invigilare debent, ita nec
ferre ut quis subditorum civi alterius Gentis dam-
num det, aut iniuriam faciat, quia laesiones ci-
vium imputantur Genti, si rati habeat, vel approbet.

L.

Gentium liberarum nomine hodiernum censentur Afrorum quidam populi in adversis littoribus imminentes, qui barbaros omnino mores sequuntur, praedas in omnes agunt, nec fide scelesta ullius ab iniuriis abstinent. In hos prorsus iure gladii agimus, nedum intra defensionis limites, sed poenas repossimus. Omnibus siquidem facultas inest eos adigendi ut mores mutent, et si nulla spes sit eas obligationi naturali satisfacturas, sin minus delere funditus, licebit saltem vires eorum prosternere, et diminuere, ut non amplius quid simile efficere audeant.

L I.

Verumtamen si nec rati habitio, nec consensus intercedat, nihil aliud à Civitate petere laessae Gentes possunt, quam qui damnum dedit, ut resarciat, qui fecit iniuriam, eum ut puniat.

L II.

Dedere autem, nisi adeo enormia sint crimina ut saluti generis humani expiari maxime intersit, nullatenus coguntur.

L III.

LIII.

Gentes praeterea omnino sunt inter se aequales.

LIV.

Quare dignitatem quaeque suam pro virili tue-
tur, quin fas alteri sit in alterius contemptum in-
surgere.

LV.

Immo cuique suus habendus honor, quatenus
summam eius potestatem respicit.

LVI.

Aliàs non eadem honoris signa, neque tituli
ex aequo omnibus tribuenda, praesertim cum iam
moribus, et iustis de causis quidam inter Europaeos
Principes quasi gradus amplissimi ordinis recepti sint.

LVII.

Sed quoniam ipsae quatenus Gentes aequales
inter se sunt, quod uni licitum, et aliis quoque
in sua Civitate licet.

LVIII.

Rursus inter se Gentes independentes sunt, nec unius Civitatis regimen ab alterius iudicio pendet; quare nemo urgere poterit ut altera in sua Civitate, uti eius lubido ferat, quid faciat, aut constituat.

LIX.

Ut quaeque domina territorii est, ita proprietatem habet, seu ius alias excludendi, et libere pro sua voluntate disponendi de omnibus, quae inibi sunt. Bona civium singulorum quod ad externos pro bonis Civitatis putantur.

LX.

Dominium Gentis cum imperio connexum est.

LXI.

Differt vero à dominio eminente, necnon à dominio vulgari.

LXII.

Iurisdictione quoque pollent in suo territorio, ut res iudicent, iuxta inter externos, atque inter cives.

LXIII.

LXIII.

Semel sententia lata, pro iusta ab aliis habenda.

LXIV.

Nec summi Imperantes pro civibus intercedere, aut causas evocare possunt, nisi ius manifesto negetur, aut notoria, et evidens sit iniustitia facta.

LXV.

Nemo etiam cum exercitu accedere, aut vim hostilem in dominio suo facere potest, hoc violare territorium dicitur, digna utique iniuria ab omnibus dispellenda.

LXVI.

Quin ingressus in territorium nemini citra eius voluntatem licitus.

LXVII.

Sui arbitrii est loca regionis aut deserta relinquere, aut colere, quin ob id aliis ius innascatur ad ea invadenda, quasi non occupata, aut nullius sint.

LXVIII.

LXVIII.

Nisi adeo magnus intersit terrae tractus, de quo Gens minus curet, et alia praeterea terris egeat ad victum quaerendum.

LXIX.

Prouti voluerit potest quaedam amplius in primaeva communione relinquere, aut non; sed in dubio omnia quanta quanta in territorio sunt, per universitatem occupata praesumuntur.

LXX.

Non venari, non piscari, non metalla praetiosiora effodere exteris licet absque Principis venia, cui, nisi prius exorati fuerint, iniuriam aliàs facient.

LXXI.

Quamvis vero introducto dominio, et proprietate omnis fere orbis inter Gentes scissus iam olim sit; tamen cum non omnia ubique ferat natura, et quaedam sibi sufficere, quaedam alia deesse videantur: eadem ipsa impellente natura ad commercia inter se ineunda Gentes ducuntur, ut societatem, et utilitatem generis humani promoveant, quae maxime duo fini naturae conveniunt.

LXXII.

LXXII.

Interna commercia sunt, aut externa.

LXXIII.

Gentes obligantur commercia interna exercere, externa autem quantum in potestate sit.

LXXIV.

Cuilibet siquidem Genti competit ius res, quibus indiget, ab aliis Gentibus, quae ipsaemet iisdem opus non habent, aequo pretio sibi comparandi; nihil vero iuris adest sua apud aliam Gentem vendendi sine ipsius consensu.

LXXV.

Ex arbitrio Gentis pendet utrum cum alia Gente commercia exercere velit, necne, et qua lege ea velit exercere. Diu hoc communi, et noto nomine Libertas Commerciorum appellatur.

LXXVI.

Alterum perfecte sibi obligare ad commercia ineunda, nisi per pacta, potest nemo. Itaque foederibus commerciorum opus habent, in quibus qua lege, quibus in rebus, quo tempore pacisci oportet.

LXXVII.

LXXVII.

Probe tamen expendendae prius rationes sunt, ne commerciiis exteri opes suas depascant. Ideo dividuntur in activa, et passiva, et ad aequam cum aliis Gentibus commerciorum lancem subinde animum advertunt.

LXXVIII.

Plures à viris civilium rerum peritis sunt excitati modi exigendi aequam commerciorum lancem, vulgo, *la balanza del Comercio*, de quibus interrogati sententiam aperiemus.

LXXIX.

Interim tamen certum est, omnes conferre oportere quantum possint ad commercia mutua inter Gentes promovenda, hinc divitiae, potentia, exempla ad imitationem referuntur.

LXXX.

Multa vero sunt, quae commercia fovent, nonnulla alia etiam quae iis obsunt, quae scire cupientibus palam fient.

LXXXI.

Sed quantacumque Gens rerum abundantia affluat, non aliquando opis alterius non eget, et cum insuper illae se mutuo amore complecti, et caritate debeant, hinc officia humanitatis promanant, quae cum praestantur ab hominibus, uti homines illi tunc vere se gerunt, atque propterea merito humanitatis officia appellantur. Latius officiorum quam iustitiae regulae patent: multa pietas, liberalitas, modestia, bonitas, multa excelsus animus largiuntur, quae vix à iustitia abducas.

LXXXII.

Ad ea tamen officia nec coguntur Gentes, nec ipsae aliis auxilia recusantibus vim ullatenus poterunt adhibere.

LXXXIII.

Tum autem praestanda sunt, cum nulla erga cives est officiorum collisio; nam si usus suarum facultatum minime permittat, evincit officium erga cives.

LXXXIV.

Sic in annone caritate, cum ab hoste iniusto premitur, cum legibus, viris doctis, et aliis indigent, sibi invicem Gentes nostra in Europa persaepe subsidio fuere.

D

LXXXV.

LXXXV.

Nonnulla praeterea Gentibus aliis competunt iura, adhuc ex primaeva communione residua, quibus uti possunt in res ut in dominio aliarum Gentium positas.

LXXXVI.

Tale ius necessitatis, omnibus quippe communiter competit, tale ius ad res inexhausti usus, simile ius innoxiae utilitatis.

LXXXVII.

Illa vero quaestio gravior, num quantum amicis, quantum aliis iuris tribuat Gens, ceterae possint ab eadem exposcere, in qua distinguendum censemus: scilicet ius habent ad actus ex suppositione permisos, nihil autem ad alios beneficii ergo concessos.

LXXXVIII.

Iam ex dictis hactenus patet à quibus cavere oporteat Gentes, ne alias offendant. Si qua autem ius manifesto deneget, aut iniuriam facit, et sua sponte ad gravamina diluenda se offerre debet, quò alteri ius suum tribuat, iniuriam factam, vel damnum datum rependat, aut si forte iniuria reparari nequit, de ea ut abunde illi satis, et pro

ius-

iusto faciat, atque iratum animum dissolvat.

LXXXIX.

Laessa ex contrario Gens priusquam ad duriora remedia deveniat, querelas effundere, et num de his conveniri possit, omnia prius decet sapientes illas experiri.

XC.

Plures utpote dantur viae controversias componendi inter Gentes liberas, veluti amicabilis compositio, transactio, mediatio, provocatio ad arbitros.

XCI.

In eos qui media sedandi controversias oblata reprobant, nolintque in colloquium pacis causa venire, cum Gentes iudicem non habeant, sed ipsae sui iuris vindices sint, executione violenta uti possunt.

XCII.

Non illico tamen bellum suscipere licet, cum bellum ingentem post se trahat malorum cumulum, et adeo dubius utrimque eventus cadat. Sed priusquam arma induantur, lenioribus quibusdam remediis utuntur, veluti retorsione iuris, nam etsi Principes nullis tenentur Praetorum edictis, illud

tamen quod quisque iuris in alium statuerit , ut ipse eodem iure utatur , tandem inter eos valet: deinde expletione iuris , et oppignorationibus , nonnumquam androlepsia , seu viricapione , quamvis ferme apud nos iam diu viros intercipiendi mos exoleverit , nisi iniuria alterius personae aequalis conditionis sit facta ; demum represaliis utuntur , quae fere haec omnia sub se quodammodo amplexantur.

XCIII.

Finis autem horum , termini , et modi peragendi ultro tradentur.

XCIV.

Ampla belli materia sequitur , quae quia uberem simul eventuum , et quaestionum segetem affert , carptim pro modulo nostro singularia quaedam delibabimus. Bellum in primis quoad effectus utrimque iustum à ceteris Gentibus habendum.

XCIV.

In bello ius nascitur in personas ex defensione sui , et rerum suarum. Itaque nullum est adversus pueros , senes , foeminas , et alios inermes , sed tantum in milites.

XCVI.

Victoris ius ergo cessabit quoties vi ei resistere desinant.

XCVII.

Nec ius belli in infinitum abit, ut passim iactatur, tantumdem est, quantum ad vim repellendam sufficit. Impia illa Caesaris, modo Caesaris verba apud Lucan. *Pharsal. lib. 1. v. 349.*

..... arma tenenti

Omnia dat qui iusta negat, nec numina desunt.

Cum alioquin Caesar lenitate, et insigni clementia fuisset nostra laudatione maior.

XCVIII.

Occupatio bellica modus utrique belligerantium est ad dominium, et imperium acquirendum.

XCIX.

Bellum iustum tamdiu continuare licet, donec ius tuum fueris consequutus, neque alter sese vi iustae amplius opponit.

C.

In causa dubia ipsum ducere, eo usque fas erit,

erit, donec alter vel transactionem offerat, vel accipiat oblatam.

CI.

Pax fieri non potest eo modo, ut ius suum quisque ex asse consequatur, sed per transactionem.

CII.

Semel vero pace facta sancita est in sempiternum iniuriarum, et offensionum antea illatarum oblivio, quae Amnestiae nomine venit.

CIII.

Pax, et foedus de pluribus rebus simul iniri potest, quarum singula vel ab aliis dependent, aut ad diversam causam pertinent; hae conventiones pacis articuli dicuntur, et sunt vel connexi, vel diversi.

CIV.

Si res diversas foedus contineat, iniuria in altero pacis capite facta totam pacem non rumpit.

CV.

Cum vero haec probe discernenda sint ne infinitis dubiis occasionem praebeant, satius erit in antecessum providere, num omnes articuli pro

con-

conditione ponantur , ut saepe nec sine magno consilio factum.

CVI.

Pax postremo interventu quarumdam potestatum pangitur , iis scilicet , quibus à libera Gente mandatum est.

CVII.

Nec tantum hae pacis causa mittuntur , quia plurima sunt negotia publica inter Gentes peragenda , quae perfici nequeunt , nisi deliberationibus mutuis , atque decretis. Cum itaque ipsae convenire nequeant , Gentibus ius perfectum adest personas mittendi , quae pro diversitate circumstantiarum aliae , et aliae putantur.

CVIII.

Olim legatorum uno nomine omnes has personas absolvebant, nunc autem diversi ordines, necnon, et praeerrogativae inter eas constitutae sunt. Legati quidam Ordinarii , nonnumquam Extraordinarii appellantur , sunt Missi Ordinarii , et Extraordinarii, Ministri cum plenitudine potestatis, Residentes, Consules , Agentes , et si quae sunt aliae , de quibus , ne longiores iusto simus , interrogati praecipua afferemus. Tantum de Iure inter Gentes publico.

conditione potestatis ut supra nec sine magno
consilio factum.

CVI

Pax postremo interventu plurimum potest
transgredere, his scilicet quibus a libera Genere
mandatum est.

CVII

Nec tantum in his paribus interuenit, quibus
plurima sunt negotia publica inter Gentes peraguntur
da, quae per se sunt, sed etiam in his liberaribus
munis, atque in his, quae ipsae conue-
nienter ad hunc locum ad hunc per-
tinent, ut scilicet in his, quae circumstan-

tantur, et in his, quae ad hunc locum pertinent.

CVIII

Olim legatorum uno nomine omnes has perso-
nas absoluebant, nunc autem diversi ordines, necnon
et praetogativae inter eas constitutae sunt. Legati
quidam Ordinarii, nonnumquam Extraordinarii ap-
pellantur, sunt Missi Ordinarii, et Extraordinarii,
Missi cum plenitudine potestatis, Residentes, Con-
sules, Agentes, et si quae sunt aliae, de quibus
haec ne longiores iure simus, interrogari praecipimus
affectum. Tatum de iure inter Gentes publico.

in his, quae ad hunc locum pertinent, et in his, quae ad hunc locum pertinent.